

Hemşirelik Yüksekokulu Birinci Sınıf Öğrencilerinin Haftalara Göre Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluşluk Durumlarının Belirlenmesi

Esra İSTEK*

Ayfer ELÇİGİL**

Özet

Giriş: Kendi kendine öğrenme, öğrencinin kendi öğrenme gereksinimlerini ve stratejilerini belirlemesine yardım eder.

Amaç: Bu çalışma Hemşirelik Yüksekokulu I. Sınıf öğrencilerinin 1., 5., 10., 15. eğitim haftalarındaki “Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluşluk” (KKÖH) düzeylerine bakılarak, öğrencilerin KKÖH’larındaki değişimin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Yöntem: Araştırma 72 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Verilerin toplanmasında Fischer ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilen ve Kocaman ve arkadaşları (2006) tarafından Türkçe’ye uyarlanan Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluşluk Ölçeği (KKÖHÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin cronbach alfa değeri .88 olarak bulunmuştur.

Bulgular: Elde edilen verilere göre haftalara göre kendi kendine öğrenmeye hazıroluşluk puan ortalamaları arasında istatistik olarak anlamlı bir fark bulunmuş ($p < .05$) ancak bu artışın çok büyük olmadığı belirlenmiştir.

Sonuç: KKÖ sürecini olumlu yönde etkileyen problem çözme ve eleştirel düşünme gibi uygulamalara birinci sınıf müfredatı içinde ağırlık verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluşluk, Probleme Dayalı Öğrenme, Hemşirelik Eğitimi

Determining of Self Directed Readiness (SDLR) of First Year Students in Nursing School in Weeks.

Abstract

Background: Self-directed learning helps to student to identifying their own learning needs and strategies.

Aim: This study was planned in order to examine self directed readiness (SDLR) of Nursing School first year students in 1.,5.,10.,15. weeks in problem based learning.

Method: It is a descriptive study. Sample was first year students (N: 72). For data collection , SDLR scale was used which was improved by Fisher and his friends in 2001. Reability and validity of scale was done by Kocaman and her fiends in 2006. The value of chronbach alfa was .88 in this study.

Findings: SDLR was found different when weeks were compared. The difference was found statisticly meaningfull ($p < .05$). Increasing of student’s SDLR was above the avarege , but it was not significantly.

Conclusion: Problem solving and critical thinking skills should be integrated to increase in SDLRS in nursing curriculum of first year students.

Key Words: Self-directed learning, nursing education

* Uzman Hemşire

** Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, İzmir.

ayfer.aydin@deu.edu.tr

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi

Günümüzde her alanda olduğu gibi sağlık alanında da yeni bilgi ve becerilere olan gereksinim artmaktadır. Bilginin hızla çoğalıp aynı hızla tüketilmesi bireylerin kendi kendine öğrenme yöntemlerini bilmesini zorunlu kılmaktadır (Kaya ve Akçin, 2002). Kendi kendine öğrenme (KKÖ), yaşam boyu öğrenme sürecinin ön koşulu ve değişen bilgiyi takip etmede önemli bir beceridir (Romero ve Bulik, 2002; Schmidt, 2000; Shokar, Shokar, Romero, ve Bulik, 2002). KKÖ için yapılan tanımların belirsiz olduğu ve bu kavramın herkes için ayrı bir anlam taşıdığı belirtilmektedir (O'Shea, 2003).

KKÖ, klasik eğitici merkezli öğrenmenin tersine, öğrencinin neyi, nasıl, nerede ve ne zaman öğreneceğine kendisinin karar verdiği bir yaklaşımdır. Erişkin eğitim modelinin öncülerinden Knowles KKÖ'yi insiyatifin bireyde olduğu, bireyin öğrenme gereksinimlerini, amaçlarını ve öğrenme kaynaklarını başkalarının yardımıyla ya da yardımı olmadan belirlediği, öğrenme stratejilerini seçtiği ve öğrenme sonuçlarını değerlendirdiği bir süreç olarak tanımlamaktadır (O'Shea, 2003). Walker ve Loftan (2003) KKÖ'nin yetişkinlere öğrenme kontrolü ve otonomisi sağladığını vurgulamaktadır. Bununla birlikte KKÖ süreci için KKÖH gerekmektedir. KKÖH bireyin kendi kendine öğrenmesi için gerekli olan tutum, yetenek ve kişisel özelliklere sahip olma potansiyeli olarak tanımlanabilir (Fisher, Kingand ve Tague, 2001). KKÖH için kişinin bilişsel durumunun uygun olması, bireysel öğrenme yöntemlerine

sahip olması ve öğrenme amaçlarını belirleyebilmesinin gerekli olduğu belirtilmektedir (Walker ve Loftan, 2003).

KKÖ bireysel farkındalık ile başlamaktadır. KKÖ'de öncelikle bireyin eksik yönlerini, öğrenme gereksinimlerini hissetmesi ve değişime istekli olması gerekmektedir (Timmins, 2008). Bireysel sorumluluk duyma KKÖ'nin ilk adımıdır. Bireysel sorumluluk öğrenme davranışları ve eylemlerini etkilemektedir. Bireysel sorumluluk alabilen öğrenci kendi kendine öğrenme sorumluluğunu da almaktadır.

KKÖ ortamında öğrencilerin kendilerini geliştirebileceği olanaklar mevcuttur. Bu ortamda öğrencilerin eğitime katılma, planlama, detayları fark etme, grupla tartışabilme, kendilerine güven duyma, empati yapabilme, grup organizasyonu ve sosyal değerlere saygılı olma gibi konularda ilerlemeler gösterdiği saptanmıştır (Rhee, 2003; Walker ve Loftan, 2003). Ayrıca bu süreçte kişiler bilgiyi paylaşmak, çevre ile etkileşimde bulunmak ve grup çalışması yapmak gibi konuların önemini daha iyi fark edebilir (Cho, 2002).

Kendi kendine öğrenenlerin genel olarak belirli özellikleri, tutumları ve becerileri mevcuttur. Kendi öğrenme gereksinimini tanımlayabilme, kendini ve arkadaşlarını değerlendirebilme, bilgiyi yönetebilme ve eleştirel düşünme kendi kendine öğrenici olmanın koşullarıdır (Patterson, Crooks ve Lunyk-Child, 2002). KKÖ'nin tutumları öğrenmenin kişisel

sorumluluk olması, problemlere meydan okuma gibi bir yaklaşımı ve öğrenmeye istekli olmayı içerirken, becerileri ise temel çalışma becerileri ve zaman yönetimini içermektedir (Boynak, 2004).

Günümüz sağlık sistemi kaliteli bakım veren hemşirelere gereksinim duymaktadır. Toplumun sağlık gereksinimlerine yanıt verebilen, sorun çözebilen, bilgiyi arayan, iletişim becerilerini kullanabilen hemşireler yetiştirilmelidir (Kocaman ve Uğur 2005). Bunun için, hemşirelik eğitimine KKÖ yöntemleri entegre edilmeye çalışılmaktadır. Hemşirelik eğitiminde KKÖ, öğrenciye hedeflerini belirleme, öğrenmeyi sağlayacak değişkenleri saptama, kendi kendini değerlendirme, araştırma, analiz etme, bilgiyi etkin bir şekilde kullanma becerilerini kazandırmakta, hemşire eğitimciler de öğrencilere rehberlik etme rolünü vermektedir (Abu-Moghli, Khalaf., Halabi ve Wardam, 2005; OShea, 2003). KKÖ'nin hemşirelik eğitimindeki önemini vurgulayan çalışmalarda KKÖ'nin yaşam boyu öğrenme süreci için ön koşul olduğu ve ileriye görebilme yeteneğini arttırdığı belirtilmektedir. KKÖ ile hemşirelik öğrencilerinin kendilerine olan güvenlerinin arttığı ve öğrenme becerilerinin geliştiği görülmektedir (Hewitt-Taylor, 2001). Abu-Moghli ve arkadaşlarının (2005) lisans hemşirelik öğrencilerinin öğrenme biçimlerini algılayışlarını inceledikleri çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğu yeni şeyler öğrenmek (%94.1) ve öğrenme sürecinde bağımsız olmak istediklerini vurgulamışlar ve

kendilerini “bağımsız öğrenciler” olarak algıladıklarını ifade etmişlerdir.

Dünya ve ülkemizde öğrencilere bu tutum ve becerileri kazandırmak, KKÖ'yi yaşam biçimi haline getirmelerini sağlamak amacıyla eğitim sisteminde yenilikler yapılmaktadır. Hemşirelerin kendi kendine öğrenme yeteneklerinin geliştirilmesi için seçilen yöntemlerden biri Probleme Dayalı Öğrenme (PDÖ) modelidir (Williams, 2004, Kivela ve Kivela, 2005). PDÖ, problem çözme becerisini ve kritik düşünme becerilerini geliştiren öğrenci merkezli bir öğrenim modelidir (Kocaman, Uğur 2005).

Williams'ın (2004) PDÖ programındaki hemşirelik öğrencilerinin KKÖ'lerini incelemek amacıyla yaptığı çalışmasında Guglielmino (1977) tarafından hazırlanan KKÖHÖ kullanılmış ve eğitim yılının başında ve sonunda ölçülen KKÖH puanlarında önemli artış olmadığı saptanmıştır. Lunyk-Child ve arkadaşları (2001) tarafından yapılan hemşirelik öğrencileri ve eğitimcilerinin KKÖ ile ilgili düşüncelerini, KKÖ'yi kolaylaştıran ve engelleyen faktörleri belirledikleri çalışmada öğrencilerin KKÖ uygulamasının yaygınlaştırılmasını istedikleri sonucu saptanmıştır. Boynak (2004) araştırmasında KKÖ ile öğrencilerin ders katılımının ve isteklerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Literatürde öğrencilerin KKÖH'larını düzenli aralıklarla ölçen az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Kell ve Deursan (2003) tarafından PDÖ müfredatıyla KKÖ becerilerinin gelişmesi sürecini incelemek

amacıyla, fizyoterapi eğitimi gören iki grup karşılaştırılmıştır. Gruplardan birisine 1994-1997 yılları arasında eğitici merkezli eğitimin hakim olduğu bir müfredat programı uygulanmıştır. Diğer gruba ise 1998-2001 yılları arasında PDÖ ile eğitim verilmiştir. Her iki gruba eğitim süresince beş kez ve mezuniyetten 6 ay sonra Guglielmino tarafından (1977) geliştirilen KKÖHÖ kullanılarak KKÖH düzeyleri ölçülmüştür. Sonuçlar değerlendirildiğinde; PDÖ uygulanan grubun KKÖH puanları uygulanmayan gruba göre yüksek bulunmuştur. PDÖ grubunda puanlar ölçeğin her uygulamasında bir önceki ölçüme göre artış göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin puan ortalamaları KKÖH'ta yeterlilik için öngörülen 214 puan ortalamasına yakın değerlerdir. Tüm ölçek uygulamalarının ortalaması ise 215.5 olarak bulunmuştur.

Walker ve Loftan (2003) tarafından eczacılık öğrencilerinin PDÖ sürecinde KKÖH algılarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, KKÖH düzeyleri Guglielmino (1977) tarafında hazırlanan ölçekle üç kez ölçülmüştür. İlk ölçüm öğrenciler PDÖ süreci ile eğitime başlamadan önce, ikinci ölçüm sekizinci eğitim haftasında, üçüncü ölçüm ise dönem sonu olan on altıncı eğitim haftasında yapılmıştır. Sonuçlar değerlendirildiğinde KKÖH puan ortalamasının birinci ölçümde, diğer ölçümlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. PDÖ sürecinin kendi kendine öğrenmeye etkisinin olmadığını gösteren

çalışmalar da bulunmaktadır (Harvey, Rothman ve Frecker, 2003; Williams, 2001).

Ülkemizde ise bu alanda çalışma yok denecek kadar azdır. Kocaman ve Uğur (2005) tarafından PDÖ ile klasik eğitim programı uygulayan hemşirelik lisans öğrencilerinde kendi kendine öğrenmeye hazıroluşluk düzeylerini inceledikleri çalışmada PDÖ öğrencilerinin dönem başı ve dönem sonu KKÖH puanlarında anlamlı artış olduğu, klasik sistem öğrencilerinin puanlarında yükselme olmadığını saptamıştır.

KKÖ hazıroluş ile ilgili yapılan çalışmalar genellikle eğitim yılının başında ve sonundaki KKÖH puanlarını ölçmektedir. Öğrencilerin KKÖH'larını düzenli aralıklarla ölçen çok az sayıda çalışma bulunmakta ve bu çalışmalardaki sonuçların da farklı olduğu görülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Türü

Araştırma hemşirelik yüksekokulu I.Sınıf öğrencilerinin 1., 5., 10., 15. eğitim haftalarındaki KKÖH düzeylerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma PDÖ yaklaşımı ile eğitim veren bir hemşirelik yüksekokulunda yapılmıştır. Hemşirelik Yüksekokulu'nda öğrenim süresi bir yıl İngilizce hazırlık sınıfı olmak üzere toplam beş yıl olup, lisans eğitimi süresince Probleme Dayalı Öğrenim modeli uygulanmaktadır.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini hemşirelik lisans programı 1. sınıf öğrencilerinin (N=85) tamamı oluşturmuştur. Periyodik olarak uygulanan dört ölçeğin hepsini dolduran 72 kişi araştırmaya alınmıştır. Öğrencilerin yaş ortalaması 19.6'dır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında Fischer ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilen Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluşluk Ölçeği (KKÖHÖ) kullanılmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin kendi kendine öğrenmeye hazıroluşluklarını öğrenmek üzere geliştirilen bu ölçeğin, aynı zamanda KKÖH düzeylerini bireysel ya da grup olarak tanımlamak ve uygun eğitim stratejilerine karar vermek içinde kullanılabileceği belirtilmektedir. KKÖHÖ 40 maddeli ve beşli likert tipi bir ölçektir (1.Beni Hiç tanımlamıyor, 2.Beni biraz tanımlıyor, 3.Kararsızım, 4.Beni iyi tanımlıyor, 5.Beni çok iyi tanımlıyor).

Ölçek "kendini yönetme, öğrenmeye isteklilik ve kendi kendine kontrolü" ölçeğin üç alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekten alınan en düşük puan 40, en yüksek puan 200'dür. Ölçekten alınan toplam puanın 150'nin üzerinde olması kendi kendine öğrenmeye hazıroluşluk düzeyi için eşik değer olarak önerilmektedir; toplam puan arttıkça,

öğrencinin kendi kendine öğrenme becerisinin de arttığı kabul edilmektedir (Fisher ve ark., 2001).

Türkiye'de kullanılmak üzere Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluş Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Kocaman, Dicle, Üstün ve Çimen (2006) tarafından yapılmıştır. KKÖH ölçeğinin analizinde, ölçeğin ve alt ölçeklerin cronbach alfa katsayıları sırasıyla .94; .87; .86; .88 olarak belirlenmiştir. Ölçek maddelerinin toplam puanla korelasyonu yeterli ve anlamlı bulunmuştur ($r=.34-.73$; $p<.001$). Test-tekrar test güvenilirliğinde puan ortalamaları arasındaki değişmezlik güvenilirlik katsayısı $r=.64-.76$ arasında ve ileri düzeyde anlamlı olarak belirlenmiştir ($p=.000$). Bu çalışmada ölçeğin cronbach alfa değeri .88 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesi SPSS 11.0 programında, tekrarlayan ölçümlerde varyans analizi ile yapılmıştır. İleri analiz Bonferroni testi ile farklılığın hangi haftadan kaynaklandığı saptanmıştır.

Araştırma Etiği

Araştırmanın yapılabilmesi için araştırmanın yapıldığı Hemşirelik Yüksekokulu'nun Etik Kurulu'ndan yazılı izin alınmıştır. Araştırmadan önce öğrencilere araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Eğitim Haftalarına Göre Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluşluk Puan Ortalamaları

Hafta	Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluşluk Puan Ortalamaları	
	\bar{X}	SS
Birinci (1. hafta)	161.01	14.22
Beşinci (5. hafta)	165.09	14.67
Onuncu (10. hafta)	166.88	14.39
Onbeşinci (15. hafta)	167.68	14.55
N: 72	F:6.463	p: .001

Tablo 1’de öğrencilerin eğitim haftalarına göre kendi kendine öğrenmeye hazıroluşluk puan ortalamaları yer almaktadır. Öğrencilerin kendi kendine öğrenmeye hazıroluşluk puan ortalamalarının birinci hafta sonunda 161.0 iken beşinci hafta sonunda 167.6’ya yükseldiği saptanmıştır. Haftalara göre kendi kendine öğrenmeye hazıroluşluk puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .05$). KKÖH puan ortalamalarında ilk haftadan on beşinci haftanın sonuna kadar artış olduğu belirlenmiştir. Çalışmada öğrencilerin birinci haftadan sonra KKÖH düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. İleri analiz Bonferroni testi ile farklılığın birinci haftadaki puan ortalamasının diğer haftalardakinden düşük olmasından kaynaklandığı saptanmıştır.

Tartışma

Bu çalışmada, Probleme Dayalı Öğrenim (PDÖ) modeli ile eğitim gören I. sınıf öğrencilerinin KKÖH puanları, eğitim yılının birinci döneminde beşer haftalık aralarla dört kez ölçülmüştür. Zaman dilimlerine göre öğrencilerin KKÖH puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .05$).

Kendi kendine öğrenmeye hazıroluşlukla ilgili yapılan çalışmalar, genellikle eğitim yılının başındaki ve sonundaki KKÖH düzeylerini ölçmektedir. Williams’ın (2004) PDÖ programı I. sınıf hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında öğrencilerin dönem başı ve dönem sonundaki KKÖH puanları ölçülmüştür. KKÖH için ön görülen puan 214 ve üzeridir. Eğitim yılının başındaki KKÖH puan ortalamasının 219.6’dan eğitim

yılı sonunda 220.1'e yükseldiği saptanmıştır. Bu çalışmada da puan ortalamasındaki yükselmenin Williams'ın çalışmasındaki gibi ölçek için belirtilen eşik düzeyin üzerinde olduğu saptanmıştır. Ölçek puanlamasına göre bireyin KKÖH düzeyinde yeterlilik için alması gereken puan 150'dir (Fisher ve ark, 2001).

Kocaman ve Uğur (2005) PDÖ ile klasik eğitim programı uygulayan birinci sınıf hemşirelik lisans öğrencilerinde KKÖH düzeylerini karşılaştırdıkları çalışmada, klasik sistem öğrencilerinin puanlarında artış görülmezken PDÖ öğrencilerinin dönem başı ve dönem sonu KKÖH puan ortalamaları arasında anlamlı bir artış olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, PDÖ sürecinin KKÖ becerilerinin geliştirilmesine katkı olarak değerlendirilmiştir.

Literatürde öğrencilerin KKÖH düzenli aralıklarla inceleyen az sayıda çalışmaya rastlanılmıştır. Kell ve Deursan (2003) tarafından PDÖ müfredatıyla KKÖ becerilerinin gelişmesi sürecini incelemek amacıyla, fizyoterapi eğitimi gören iki grup karşılaştırılmıştır. Gruplardan birisine 1994-1997 yılları arasında eğitici merkezli eğitimin hakim olduğu bir müfredat programı uygulanmıştır. Diğer gruba ise 1998-2001 yılları arasında PDÖ ile eğitim verilmiştir. Her iki gruba eğitim süresince beş kez ve mezuniyetten 6 ay sonra Guglielmino tarafından geliştirilen KKÖHÖ kullanılarak KKÖH düzeyleri ölçülmüştür. Sonuçlar değerlendirildiğinde; PDÖ uygulanan grubun KKÖH puanları uygulanmayan gruba göre yüksek bulunmuştur. PDÖ grubunda puanlar

ölçeğin her uygulamasında bir önceki ölçüme göre artış göstermektedir. PDÖ grubunun puan ortalaması 215 bulunmuştur. KKÖH için gerekli olan 214 olan ölçek puanını çok az geçmektedir. Kell ve Deursan(2003)'ın araştırma sonuçlarıyla bu araştırmanın sonuçları benzer niteliktedir. Her iki çalışmada KKÖH puan ortalamaları KKÖH ön görülen değerlerin çok az üzerindedir.

Walker ve Loftan (2003) tarafından eczacılık öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin KKÖH puanları PDÖ başlamadan 5 gün önce, eğitimin sekizinci ve onaltıncı haftalarında ölçülmüştür. Çalışmada öğrencilerin PDÖ sürecine başlamadan önce aldıkları KKÖH puan ortalamalarında eğitim sürecinin sekizinci ve onaltıncı haftalarında düşüş olduğu belirlenmiştir. Literatürde PDÖ'nün KKÖ düzeyini arttırdığı belirtilmektedir. Bu çalışmanın sonucu literatürle uyuşmamaktadır. Walker ve Loftan (2003) ilk sekiz haftanın kendi kendine öğrenme becerilerinin kazanılması ve sürdürülmesinde çok önemli bir zaman olduğunu, araştırmalarındaki sonucun nedenlerinden birisinin PDÖ'deki değerlendirme kriterleri ve sınavların fazla olmasından kaynaklanabileceğini belirtmektedir. PDÖ'de oluşturulan değerlendirme kriterlerini karşılamama öğrencide anksiyete yaratarak kendi kendine öğrenme becerisini algılamasını da olumsuz etkileyebileceğini vurgulamaktadır. Ayrıca öğrencilerin üniversite öncesinde klasik bir eğitim modelinden gelmiş olmalarının

PDÖ'ye uyumlarını olumsuz olarak etkilemiş olabileceklerini belirtmektedir.

Bu çalışmada öğrencilerin haftalara göre KKÖH puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmasına rağmen haftalara göre bakıldığında ise 1., 5., 10. ve 15. haftalardaki KKÖH puan ortalamaları arasında çok büyük artış olmadığı görülmektedir. Haftalar arasındaki puan artışının az olması öğrencilerin uyum sürecinde yaşadıkları sorunlardan kaynaklanabilir. Öğrencilerin üniversiteye gelinceye kadar klasik sistemle eğitim veren okullardan mezun olmaları, üniversitede PDÖ ile ilk kez karşılaşma, yeni üniversite yaşamı gibi faktörler öğrencilerin uyumunu olumsuz yönde etkileyerek KKÖH becerisinin de yavaş gelişmesine neden olabilir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, Probleme Dayalı Öğrenim (PDÖ) modeli ile eğitim gören I. sınıf öğrencilerinin KKÖH puanları, eğitim yılının birinci döneminde beşer haftalık aralarla ölçülmüştür. Öğrencilerin haftalara göre KKÖH puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmasına rağmen haftalara göre bakıldığında 1., 5., 10. ve 15. haftalardaki KKÖH puan ortalamaları arasında çok büyük artış olmadığı görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda;

- KKÖ sürecini olumlu yönde etkileyen problem çözme ve eleştirel düşünme gibi uygulamalara

sınıflara göre, müfredat içinde ağırlık verilmesi,

- Öğrencilerle düzenli olarak KKÖ sürecinde yaşanan güçlükler ve başetme yöntemlerine ilişkin geribildirim toplantılarının yapılması,
- Kendi kendine öğrenme becerisinin geliştirilmesini etkileyen faktörlerin niteliksel çalışma yapılarak derinlemesine incelenmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Abu-Moghli, F.A., Khalaf, I.A., Halabi, J.O., & Wardam L.A.(2005). Jordanian Baccalaurate Nursing Students Perception of Their Learning Styles, *International Nursing Review*, 52, 39-42.
- Boynak, F. (2004). Bilgisayar Destekli Devre Tasarımı Dersi Uygulaması, *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 3 (1), 1303-6521. Erişim: 15.7.08.<http://www.tojet.net/articles/319.htm>
- Cho, D.Y. (2002). The Connection Between Self-Directed Learning and Learning Organization, *Human Resource Development Quarterly*, 13, 4.
- Fisher, M., King, J., & Tague G. (2001). Devolepment of Self Directed Learning Readiness Scale for Nursing Education, *Nurse Education Today*, 21, 516-525.
- Harvey, B.J., Rothman, A.I., & Frecker, R.C. (2003). Effect of an undergraduate medical curriculum on students' self-directed learning. *Academic Medicine*, 78 (12), 1259-1265.
- Hewitt-Taylor, J. (2001). Self Directed Learning: Views of Teachers and Students, *Journal of Advanced Nursing*, 36 (4), 496-504.
- Kaya, H., & Akçin, E. (2002). Öğrenme Biçimleri, Stilleri ve Hemşirelik Eğitimi, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6 (2), 31-35.
- Kell, C., & Deursen R.V. (2003). Does Problem Based Curriculum Develop Life long Learning Skills in Undergraduate Students, *Physiotherapy*, 89 (9), 523-530.
- Kivela, J., & Kivela, R.J. (2005). Student Perceptions of an Embeded Problem Based Learning Instructual Approach in a Hospitality Undergraduate Programme, *International Journal of Hospitality Management*, 24 (3), 437-464.

- Kocaman, G., Dicle A., Üstün, B., & Çimen, S. (2006). Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluş Ölçeği: Geçerlilik Güvenirlik Çalışması, DEÜ III. Aktif Eğitim Kurultay Kitabı, İzmir, 3-4 Haziran, 245-256.
- Kocaman, G., & Uğur A. (2005). Probleme Dayalı Öğrenim ve Klasik Eğitim Programı Uygulayan Hemşirelik Lisans Öğrencilerinde Kendi Kendine Öğrenmeye Hazıroluş Düzeyleri, II. Aktif Eğitim Kurultay Kitabı, 4-5 Haziran, 11-21.
- Lunyk-Child, O.I., Crooks, D., Ellis, P.J., Ofosu, C., O'Mara, L. & Rideout, E. (2001). Self-directed learning: faculty and student perceptions, *Journal of Nursing Education*, 40 (3), 116-23.
- O'Shea, E., (2003). Self Directed Learning in Nursing Education: A Review of Literature", *Journal of Advanced Nursing*, 43 (1), 62-70.
- Patterson, C., Crooks, D., & Lunyk-Child, O. (2002). A New Perspective on Competences for Self directed Learning, *Journal of Nursing Education*, 41 (1), 25-31.
- Rhee, K.S. (2003). Self-Directed Learning to be Aware or not to be aware ?, *Journal of Manegement Education*, 27, 68.
- Schmidt, H.G., (2000). Assumptions Underlying Self-Directed Learning May be False Medical Education, 34, 243-245.
- Shokar, G.S., Shokar, N.K., Romero, C.M., & Bulik, R.J. (2002). Self-directed learning: Looking at outcomes with medical students, *Family Medicine*, 34 (3), 197-200.
- Timmins, F. (2008). Take time to facilitate self-directed learning. *Nurse Education in Practice*, 8(3), 156-64.
- Walker, T.W., & Loftan, S.P. (2003). Effect of a Problem Based Learning Curriculum on Student's perceptions of Self Directed Learning, *Issues in Educational Researh*, (13), 15-17.
- Williams, B. (2001). The theoretical link between problem-based learning and self-directed learning for continuing professional nursing education. *Teaching in Higher Education*, 6 (1), 138-145.
- Williams, B. (2004). Self Direction in A Problem Based Learning Program, *Nurse Education Today*, 24, 277-285.